

RUS TILI FANINI O'QITISHDA INTERFAOL METODLARDAN
FOYDALANISH

Abduxakimov Abdusamad Baxtiyorovich.

Rahimov Ahmadjon Rustambek o'g'li

Axrоров Akmal Asatulla o'g'li

Saydullayev Ulug'bek Ubaydullayevich

Ubaydullayev Amirxon Baxromjon o'g'li

Annotatsiya. *Ushbu maqolada rus tili fanini o'qitishda interfaol metodlardan foydalanish haqida so'z boradi.*

Kalit so'zlar. *Rus tili, pedagog, interfaol metodlar, dars jatayoni, ta'lim, interaktiv, suhbat.*

Bugungi kun o'qituvchisiga qo'yilgan talablardan biri ularning ta'lim jarayoniga tadbiiq etilgan, dunyo tajribasidan o'tgan va samara bergan metodlarni yaxshi bilishi va ularni amalda qo'lay olishidir. Buning uchun o'qituvchi doimiy ravishda izlanishi, o'rganishi va o'rganganlarini tajribada sinab ko'rish, o'zi ham ushbu metodlarga ijodiy yondashib o'zgartirish va qo'shimchalar kiritib borishi zarur. O'quv jarayonini tashkil etishda ko'plab ta'limiy metodlardan foydalanib kelinmoqda, ular orasida interfaol ta'lim va uning asosini tashkil etuvchi interfaol metodlar ayniqsa samarali sanaladi.

Interfaol va interaktiv so'zlari bir xil ma'noda bo'lib, interaktiv so'zi inglizcha "inter" - "birgalikdagi" va "act" - "harakatlanish" so'zlaridan olingan. Interaktivlik birgalikda harakatlanish yoki suhbat, dialog rejimida nimadir (masalan, kompyuter) yoki kimdir (o'qituvchi) bilan bo'lish demakdir. Bundan kelib chiqadiki, interaktiv ta'lim - avvalo dialogli ta'lim bo'lib uning davomida o'qituvchi va o'quvchi, o'quvchi va kompyuter o'zaro hamkorligi amalga oshiriladi. Interfaol ta'limning asosini yuqorida aytilganidek interfaol metodlar asosida darsni olib borish tashkil etadi. Ta'limning interfaol metodlari o'quvchilarning ulkan ta'limiy qudratidan foydalanish va faollashtirish, o'quv jarayoniga musobaqa elementlarini kiritish imkonini beradi: ta'lim oluvchilar guruhining aqliy kuchi uning a'zolari kuchi yig'indisidan ko'proq (ya'ni guruh natijasi individual natijalar yig'indisidan doimo ortiq).

Interfaol metodlar o'quvchilarning dars jarayonida faol ishtirok etishiga yordamberadi. Buesaularning bilimlarni chuqurroq o'zlashtirishiga olib keladi. O'quvchilar interfaol metodlar orqalidarslarga qiziqish bilan qatnashadilar, bu ularning motivatsiyasini oshiradi. Interfaol metodlar o'quvchilarning birgalikda ishlash, muammolarni hal qilish va fikr almashish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bu metodlar o'quvchilarga tilni amaliyotda qo'llash imkoniyatini beradi, buesaularning kommunikativ qobiliyatlarini rivojlantiradi. Interfaol metodlarning turlari ko'p. Rolli o'yinlar o'quvchilarga turli vaziyatlarda tilni qo'llash imkoniyatini beradi. Munozaralar va muhokamalar o'quvchilarning fikrlash va o'z fikrlarini ifodalash qobiliyatlarini rivojlantiradi. Guruh ishlarida o'quvchilar birgalikda ishlash, muammolarni hal qilish va bir-biridano'rganish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Interfaol o'yinlar o'quvchilarning qiziqishini uyg'otish va bilimlarni mustahkamlash uchun samarali vositadir. Zamonaviy texnologiyalar, masalan, interfaol doskalar, mobil ilovalar va onlayn platformalar o'quv jarayonini yanada

qiziqarli va samarali qiladi. Interfaol metodlarni qo'llash uchun dars rejasini oldindan tayyorlash muhimdir. Har bir dars uchun maqsad va vazifalarni aniqlash, interfaol faoliyatlarni rejalashtirish kerak. O'quvchilarni dars jarayonida faol ishtirok etishga undash kerak. Bu uchun savollar berish, muhokamalarga jalb qilish va rolli o'yinlar o'tkazish mumkin. Darslarda qiziqarli va interfaol materiallardan foydalanish o'quvchilarning qiziqishini oshiradi. Interfaol metodlarni qo'llash jarayonida o'quvchilarning bilimlarini baholash va teskari aloqa berish muhimdir. Bu ularning rivojlanishini kuzatish va kerakli tuzatishlar kiritish imkonini beradi. Rus tilini o'qitishda interfaol metodlardan foydalanish o'quv jarayonini yanada samarali va qiziqarli qiladi. Bu metodlar o'quvchilarning faolligini oshirish, ularning qiziqishini uyg'otish va bilimlarni amaliyotda qo'llash imkoniyatini beradi. To'g'ri yondashuv va metodlarni tanlash orqali rus tilini o'rganish jarayonini yanada samarali qilish mumkin.

Ta'lim samaradorligini ta'minlovchi asosiy shartlardan yana biri – bolalarning rus tiliga ijobiy munosabatini rag'batlantirish va turli ta'lim vositalaridan foydalanish hisoblanadi. Bu vositalar ichida pedagogik texnologiyaning muhim tarkibiy qismi hisoblangan didaktik o'yinlar asosiy o'rin tutadi. Xususan, dars samaradorligini ta'minlashda ta'lim vositalaridan foydalanish, darslarda muammoli vaziyatlarni vujudga keltirishga xizmat qiluvchi va texnologik xarakterdagi didaktik o'yinlarning imkoniyatlari beqiyosdir. Rus tili darslarida o'rganilayotgan mavzu mazmuniga moslab tashkil etiladigan didaktik o'yinlar bolalarni mustaqil fikrlashga undaydi, til o'rganishga qiziqishini uyg'otadi. O'qishga qiziqish esa bilimlarni puxta o'zlashtirish garovidir. Rus tilini o'rgatish mazmuni umumta'lim muassasalarida juda qisqa va oson so'zlardan, jumladan boshlanadi. Mazmunni tushunishni o'rgatish sodda, qulay va zarur ko'rgazmalilik asosida olib boriladi. Mana shu yo'l bilan bolalarning so'z boyligi kengayib, chuqurlashib va o'sib borishi ta'minlanadi. Ayrim mutaxassislar rus tilini ham xuddi ona tilidek, ya'ni og'zaki nutq o'qish va yozishdan oldin o'rgatilishi kerak degan fikriga qo'shilib, bu masalani birmuncha boshqacharoq talqin qiladi. U bola gapira boshlashdan avval kattalar nutqini eshita borib passiv ravishda material to'plashini nazarda tutib rus tilni o'qitishda reproduktiv ish formasidan oldin retseptiv ish formalari amalga oshirilishi, ya'ni gapirishdan oldin tinglash, yozishdan oldin esa o'qish kerak, degan xulosa chiqaradi. U o'z nuqtayi nazarini qiyinchiliklarni hisobga olish va og'zaki nutq yozma nutqdan farq qilganidek, bir ko'nikmani boshqasidan sinchiklab ajratish prinsiplari bilan mustahkamlaydi.

Rus tilini o'qitishda interfaol metodlar o'quvchilarning faolligini oshirish, darslarni qiziqarli va samarali qilish uchun qo'llaniladi. Bu metod o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantirishga yordam beradi. O'qituvchi biror mavzu yoki muammo haqida savol beradi va o'quvchilar o'z fikrlarini erkin ifoda etadilar. Bu usul o'quvchilarning lug'at boyligini oshirish va yangi so'zlarni o'rganishda samarali. Rolli o'yinlar o'quvchilarning muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. O'quvchilar turli rollarni ijro etib, real hayotdagi vaziyatlarni simulyatsiya qiladilar. Bu usul o'quvchilarning nutqiy faoliyatini oshirish va tilni amaliyotda qo'llashga yordam beradi. Klaster metodi o'quvchilarning fikrlarini tizimlashtirishga yordam beradi. O'qituvchi biror mavzu yoki so'z atrofida asosiy g'oyalarni yozadi va ularni bog'laydi. Bu usul o'quvchilarning mavzuni yaxshiroq tushunishiga va yangi so'zlarni o'rganishiga yordam beradi.

Rus tilini o'qitishda interfaol metodlardan foydalanish zamonaviy ta'lim jarayonining ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Ushbu metodlar o'quvchilarning faolligini

oshirish, ularningqiziqishini uyg'otish va bilimlarni samarali o'zlashtirishga yordam beradi. Rolli o'yinlar, munozaralar, guruh ishlari, interfaol o'yinlar va zamonaviy texnologiyalar kabi interfaol metodlar o'quvchilarning kommunikativ qobiliyatlarini rivojlantiradi, birgalikda ishlash ko'nikmalarini oshiradi va darslarni qiziqarli qiladi. Interfaol metodlarni muvaffaqiyatli qo'llash uchundarsrejasini tayyorlash, o'quvchilarni faollikka undash, qiziqarli materiallardan foydalanish va baholash jarayonini to'g'ri tashkil etish muhimdir. To'g'ri yondashuv va metodlarni tanlash orqali rus tilini o'rganish jarayonini yanada samarali qilish mumkin. Shu tariqa, interfaol metodlar rus tilini o'qitishda o'quvchilarning bilimlarini chuqurlashtirish va ularning tilni amaliyotda qo'llash qobiliyatlarini rivojlantirishda katta rol o'ynaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. M. X. Toxtaxodjayev “Pedagogika” Toshkent - 2010. 220, 221 - betlar
2. Nasullayeva , M. T., Nasulloyeva , N. N. qizi, & Narziyeva , N. N. (2024). **BUGUNGI TA'LIM TIZIMIDA RUS TILI FANINI O'RGANISHNING MUHIMLILIK DARAJASI.** Educational Research in Universal Sciences, 3(4 SPECIAL), 379–383. Retrieved from <http://erus.uz/index.php/er/article/view/6117>
3. Sh. Oqqo'ziyev. Xorijiy tilni o'rganishda interfaol usullarning o'rni // Uch ildiz. - 2017.
4. N.M. Karimov. Rus tili fanidan nutqiy faoliyatini o'stirishda og'zaki mashqlarning ahamiyati // <http://fikir.uz>
5. Rus tilini o'qitishda ta'lim metodlari – тема научной статьи по наукам об образовании читайте бесплатно текст научно-исследовательской работы в электронной библиотеке КиберЛенинка (cyberleninka.ru)